

Zie voor de volledige uitspraak *NbSr* 2015/276 (afl. 14), www.sdujurisprudentie.nl (incl. noot) en *OpMaat Strafrecht* (incl. noot).

NOOT

1. In de onderhavige beslissing van een Haagse rechter-commissaris is de vraag aan de orde of de raadsman recht heeft op een afschrift van camerabeelden (al dan niet onder bepaalde voorwaarden) of dat hij deze slechts op het Paleis van Justitie of op het politiebureau mag inzien. Het betreft beelden die zijn uitgewerkt in een proces-verbaal van bevindingen, dat aan het dossier is toegevoegd, maar waarvan de inhoud door de verdachte wordt bestreden.

2. De officier van justitie stelt in dit verband dat de beelden niet zonder meer processtukken zijn, omdat bij die afweging ook met de privacybelangen van anderen rekening zou moeten worden gehouden. Daarmee verwacht de officier van justitie echter de vraag of de beelden processtukken zijn met de vraag of de raadsman recht heeft op een afschrift. Dit zijn verschillende stappen in het sinds 1 januari 2013 (*Stb.* 2011, 601) geldende beslisschema over processtukken, waarvoor ook verschillende criteria gelden.

3. De eerste vraag is of de beelden processtukken zijn. Daarvoor geldt het relevantiecriteria van artikel 149a lid 2 Sv: "Tot de processtukken behoren alle stukken die voor de ter terechtzitting door de rechter te nemen beslissingen redelijkerwijs van belang kunnen zijn, behoudens het bepaalde in artikel 149b." Dit relevantiecriteria is overigens een codificatie van het voorheen geldende *Dev Sol* criteria van de Hoge Raad (zie HR 7 mei 1996, *NJ* 1996, 687, m.nt. Schalken).

4. Dat aan het relevantiecriteria is voldaan, staat in dit geval niet ter discussie. Uitzonderingen daarop worden niet gebaseerd op privacybelangen van derden, maar op artikel 149b Sv. Dit bepaalt dat de officier kan weigeren bepaalde stukken aan het dossier toe te voegen indien hij dit noodzakelijk acht met het oog op de belangen vermeld in artikel 187d lid 1 Sv. Daarin staan 'privacybelangen van anderen' niet vermeld, maar dat (a) de getuige ernstige overlast zal ondervinden of in de uitoefening van zijn ambt of beroep

276

Rechtbank Den Haag
14 oktober 2015, parketnr. 9.819141.15
(Mr. Van Zeijst-Repelaer van Driel)
Noot mr. R.E. van Zijl en mr. T. Urbanus

De camerabeelden van gebeurtenissen in een warenhuis waarbij de verdachte mogelijk is betrokken, moeten worden aangemerkt als processtuk. Aan de verdediging dient daarvan een afschrift te worden verstrekt. De privacybelangen van eventuele derden die op de beelden te zien zijn worden door verstrekking van een afschrift niet geschaad, mits daarbij de raadsman toezegt dat van de beelden geen afschriften zullen worden gemaakt, hij de beelden uitsluitend op zijn kantoor zal bewaren behoudens bezoeken aan zijn cliënt en de betreffende gegevensdrager met daarop de beelden na onherroepelijk worden van de uitspraak in de zaak aan de officier van justitie zal worden geretourneerd. Voor het door middel van computertechniek onherkenbaar maken van derden (niet zijnde de verdachte of een van zijn medeverdachten) op de beelden bestaat onvoldoende aanleiding.

[Sv art. 32 lid 4, 149a]

ernstig zal worden belemmerd, (b) een zwaarwegend opsporingsbelang wordt geschaad, of (c) het belang van de staatsveiligheid wordt geschaad.

5. Overigens behoeft de officier van justitie – als hij werkelijk het standpunt is toegedaan dat de beelden geen processtukken zijn – daartoe een schriftelijke machtiging door de rechter-commissaris (art. 149b lid 1 Sv).

6. Nu de beelden dus wel degelijk processtukken zijn, is de tweede vraag of de kennisneming daarvan door de officier van justitie aan de verdachte tijdelijk mag worden onthouden. Dat behelst een doorbreking van het uitgangspunt dat de verdediging een volledig recht heeft op kennisneming van de processtukken (art. 30 lid 1 Sv) en is alleen geoorloofd in het belang van het onderzoek (art. 30 lid 3 Sv).

7. Pas de daaropvolgende vraag is of het recht van de verdediging op een afschrift van de processtukken (neergelegd in art. 32 lid 1 Sv) kan worden doorbroken. Het verstrekken van afschriften kan worden geweigerd in het belang van (a) de bescherming van de persoonlijke levenssfeer; (b) de opsporing en vervolging van strafbare feiten; of (c) op zwaarwichtige gronden aan het algemeen belang ontleend. Pas hier doet zich de vraag voor of de persoonlijke levenssfeer van anderen zodanig in het gedrang komt, dat het wettelijk recht op afschrift moet worden beperkt.

8. Daarover overweegt de rechter-commissaris onder 4 dat het privacybelang van derden in casu minder zwaar weegt, omdat sprake is van beelden gemaakt op een voor het publiek toegankelijke plaats. Dat sluit aan op de visie van de wetgever op artikel 32 lid 1 Sv, die het weigeren van afschriften benoemt als een “naar verwachting bij uitzondering toe te passen regeling”. “Gedacht moet in dit verband worden aan dvd’s met kinderpornografisch materiaal of aan andere zeer gevoelige stukken waarvan verdere verspreiding een ernstige inbreuk op persoonlijke levenssfeer oplevert dan wel een ander gewichtig belang schaadt.” (*Kamerstukken I 2011/12*, 32 468, C, p. 3, zie ook *Kamerstukken II 2009/10*, 32 468, 3, p. 32). Men zou denken dat daarmee de kous af is, en dat de raadsman een afschrift moet krijgen.

9. Maar in plaats daarvan weegt de rechter-commissaris die kennelijk minder zwaarwegende privacybelangen van derden af tegen het specifieke belang van de verdediging bij een afschrift. Daarbij worden de organisatorische problemen die zouden ontstaan bij het weigeren van een afschrift relevant geacht: van het op locatie beelden bekijken met een gedetineerde cliënt. In feite wordt dus het belang van de verdediging bij een afschrift getoetst. Dat valt in het voordeel van de verdediging uit, maar is naar mijn mening onnoodig; het belang van de verdediging bij een afschrift is immers reeds gegeven door het wettelijk recht op een afschrift.

10. Bovendien is de overweging dat de privacybelangen beperkt in het geding zijn, moeilijk te rijmen met de overweging van de rechter-commissaris onder 3: dat diezelfde privacybelangen niet worden geschaad als de raadsman bepaalde toezeggingen doet. Die pragmatische (en op zichzelf begrijpelijke) oplossing komt vaker voor (zie ook Rb. 's-Gravenhage 14 november 2011, ECLI:NL:RBSGR:2011:BU5185), maar indiceert dat die privacybelangen kennelijk wel degelijk zodanig zijn dat de rechten van de verdediging (op een afschrift) moeten worden beperkt.

11. Als voor een pragmatische oplossing wordt gekozen, is het voorstel van de officier eerder te billijken. Als derden op de beelden onherkenbaar kunnen worden gemaakt, vervalt het privacybelang van die personen en blijft het recht op afschrift onverkort van kracht. Overigens geeft de uitspraak geen aanleiding te denken dat daar zaaksinhoudelijk iets op tegen was. Die oplossing zou dus beter passen bij het systeem van de wet.

12. Bovendien is de pragmatische oplossing van de rechter-commissaris niet in lijn met de visie van de wetgever. De Minister heeft namelijk niet alleen het uitzonderlijk karakter van de regeling benadrukt, maar heeft tevens expliciet overwogen dat de enkele vrees dat processtukken door de verdediging openbaar zouden kunnen worden gemaakt, op zichzelf niet als een voldoende zwaarwegend belang kan worden aangemerkt om af te zien van het verstrekken van afschriften (*Kamerstukken I 2011/12*, 32 468, C, p. 5). Deze overweging is in lijn met Regel 10 van de Gedragsregels 1992 voor de advocatuur. Die schrijft

immers voor dat de advocaat in een strafzaak geen afschrift van de processtukken aan de media verstrekt en terughoudend is met het geven van inzage. Bij het verstrekken van informatie aan derden neemt de advocaat, behalve de belangen van de cliënt, tevens gerechtvaardigde andere belangen in acht.

13. Deze lijn is ook gevolgd door een andere Haagse rechter-commissaris (zie Rb. Den Haag 13 november 2014, ECLI:NL:RBDHA:2014:15955). Van de advocaat in casu wordt echter verlangd dat hij iets toezegt waar hij op basis van het tuchtrecht al toe verplicht is. Als de privacybelangen van derden zich verzetten tegen verspreiding, dan moet de raadsman dit sowieso achterwege laten. Als cliënt bij die verspreiding wel een aantoonbaar belang heeft dan kan de raadsman de gevraagde toezegging niet doen. Kennelijk worden de gedragsregels en het tuchtrecht niet als voldoende waarborg gezien dat een raadsman zich naar behoren gedraagt. Dat geeft te denken over de reputatie van het zelfreinigend vermogen van de advocatuur.

R.E. van Zijl en T. Urbanus